

Overwegingen bij het Ontwerp Klimaatplan 2025-2035

Er zijn op veel onderdelen van dit klimaatplan verbeterpunten mogelijk, zoals weergegeven in veel van de reeds gepubliceerde reacties. Dit ondanks de vaststelling dat het plan weinig ambitieus is: de positieve ontwikkelingen die worden aangehaald zijn een gevolg van eerdere beleidskeuzes. Er wordt weinig toegevoegd, ondanks de noodzaak. Belangrijk punt van zorg is de noodzakelijke samenwerking van alle gremia. Wanneer ik de doelstellingen en plannen hier bekijk, en die afzet tegen de vele uitspraken en meningen van beleidspersonen, zie ik op zijn zachtst gezegd de nodige discrepanties. Het lijkt of dit Klimaatplan helemaal niet door het huidige kabinet wordt gedragen. Er is geregeld sprake van tegenstrijdigheid tussen de hier beschreven doelen en middelen aan de ene, en de aankondigingen en opvattingen van het kabinet aan de andere kant, ook waar het op interactie met andere beleidsterreinen aankomt. Dat heeft gevolgen voor het draagvlak, essentieel voor het behalen van de doelstellingen. *“Het kabinet hecht aan stabiel en voorspelbaar beleid”...*

Het wordt op vele fronten duidelijk gemaakt: het zal zeer moeilijk zijn om binnen de effecten te blijven die in Parijs zijn benoemd. Toch spreekt uit dit klimaatplan geen ambitie om dan daadkrachtig op te treden. De doelstellingen blijven beperkt tot het lijdzaam volgen van de afspraken in Europees verband, nadrukkelijk zonder nationale koppen. Wordt hier vergeten dat Nederland medeverantwoordelijk is, of in ieder geval zou moeten zijn, om die ontwikkelingen vorm te geven?

“Daarbij is een blijvende inzet op een Europees en internationaal gelijk speelveld essentieel voor de betaalbaarheid en het realiseren van groene groei.” Dit logische uitgangspunt dient als argument om geen nationale koppen erop te zetten: angst dat de energietarieven te hoog worden. Wellicht loont het om de prijsvorming te herzien en meer parallel te laten lopen met de Europese partners.

“Om zicht te blijven houden op klimaatneutraliteit moeten in het spoorvervoer en openbaar vervoer dan ook stappen worden gezet. Daarom zetten we in op verduurzaming van de resterende spoor-, goederen- en openbaar vervoerstrajecten en de (wadden)veren.”

Een droevig stemmende inzet. Het gaat hier om de **resterende** OV-trajecten (in 2040?). We zien in de praktijk de bedoelingen van de beleidspersonen: jarenlange plannen voor de Lelylijn en Saksenlijn worden geschrapt, en de vakantie(!)luchthaven moet worden geopend. Dat zal een mooie bijdrage zijn aan het Parijs-akkoord.

Er wordt gerefereerd aan de strijd om de ruimte voor verschillende maatschappelijke en economische activiteiten. Er wordt echter geen visie geschetst, die als basis kan dienen voor beleidskeuzes.

Terecht wordt vastgesteld dat de mix van normerende en beprijzende beleidsinstrumenten in combinatie met subsidies nog niet op orde is. Inderdaad kun je stellen dat de huidige subsidie- en fiscale regelingen voor een aanzienlijk deel de gewenste doelstellingen betreffende fossiel brandstofverbruik tegenwerkt. Bovendien werkt vrijstelling van verder “normale” beprijzing niet altijd in het voordeel van het gewenste gelijke speelveld. De oplossing moet van buiten komen (ETS). Samenwerking met financiële instellingen, die nu grote bedragen investeren in de voortzetting van de “oude” economie, lijkt onontkoombaar.

Er wordt onder andere ingezet op innovaties, toverwoord in het huidige tijdsgewricht; daar is kennis voor nodig, mooi in kennisland Nederland. Maar juist in onderwijs en onderzoek worden nu forse bezuinigingsmaatregelen afgekondigd. De klimaatplannen worden dus direct al onder druk gezet.

Betaalbaarheid: ook een sleutelwoord, ook al wordt dit begrip nergens gedefinieerd. Het lijkt erop dat dit hier wordt bedoeld dat de transitie per saldo weinig mag kosten. Een recept voor nog meer wantrouwen naar de overheid en minder draagvlak wanneer daar niet open en eerlijker over wordt gecommuniceerd. Het zou ook duidelijkheid kunnen geven in hoeverre bestaande financiële regelingen elkaar tegenwerken en daarmee hun doel voorbij schieten.